

NotatDato: 28.08.2019
Arkivsak: 2019/16379-1
Saksbehandlar: katclar

Til: Fylkesutvalet

Frå: Fylkesrådmannen

Oppfølging av FUV-sak 107/19 - internasjonalt samarbeid og klimautfordringar**Bakgrunn**

Fylkestinget har bedt fylkesrådmannen om å leggje fram ei sak på korleis ein kan styrkje samhandlinga mellom strategi for internasjonalt arbeid, [Regionalt forskingsfond](#) (RFF) og andre samarbeidsprosjekt knytte til eksempelvis miljøprosjekt, energisamarbeid og grøn næringsutvikling. Ei større drøfting som svarar på denne problemstillinga vil bli lagt fram til politisk handsaming i Vestland fylke våren 2020. Fylkesrådmannen vil med dette vise kva prosjekt og initiativ Hordaland fylkeskommune deltar i per i dag kor dette er tema.

Planar og strategiar

Administrasjonen forankrar sitt arbeid og engasjement i fleire fylkeskommunale strategiar og program. [Regional planstrategi 2016-2020](#) seier at «Gjennom eit tettare samarbeid på Vestlandet skal fylkeskommunen ta større ansvar for internasjonalt arbeid gjennom deltaking i europeiske organisasjonar på politisk og administrativt nivå, og gjennom aktivt engasjement og deltaking i europeiske program og prosjekt.» Internasjonal strategi har eit overordna perspektiv og slår fast kva for hovudverktøy vi brukar for å nå målet for det internasjonale arbeidet: «Ei berekraftig utvikling av Hordaland som ein attraktiv og konkurransedyktig region». [Klimaplan for Hordaland](#) er ein plan i medhald av plan- og bygningslova og nemner i innleiinga at EU har markert seg som ein offensiv aktør i klimapolitikken som har følge for Noreg gjennom EØS-avtalen. Miljø, energi og grøn næring og teknologi er hovudtema under Klimaplanen. [Regional næringsplan for Hordaland](#) har ein visjon om samarbeid «om verdiskaping i ein av Europas innovative regionar!». Vidare står det at Hordaland har «fleire innovative næringsmiljø, der verksemdene samarbeider tettare seg imellom og med FoU-miljø og deira internasjonale kontaktnett. Utfordringane for regionen er knytt blant anna til entreprenørskap og internasjonal vekstpotensial, plassering i internasjonale marknader og verdikjedar og til tettare samarbeid mellom FoU og næringslivet. [Strategi for grøn konkurransekraft i Hordaland 2019](#) støttar næringsretta utviklingsprosjekt som kan bidra til å redusere klimagassutslepp samstundes som det kan gje auka verdiskaping, innovasjon og kunnskap. Internasjonale prosjekt skal også bidra til at Vestland fylkeskommune vert ein viktig aktør når det gjeld å nå dei nasjonale målsettingane om 40 prosent reduksjon i klimagassutslepp i Norge innan 2030.

Regionalt forskingsfond

Ein viktig økonomisk muskel i vårt samfunnsutviklingsarbeid er Regionalt forskingsfond Vestlandet (RFF Vestlandet). Det er klare koplingar mellom RFF Vestlandet og vårt internasjonalt engasjement. Eit av fleire formål med RFF Vestlandet er å «skape utviklings- og læringsarenaer der regionale erfaringar kan verte drøfta i relasjon til nasjonal og internasjonal kunnskap og aktivitet». Vidare skal fondet søkje å mobilisere bedrifter og offentleg sektor til internasjonalt forskingssamarbeid og særleg deltaking i EU sitt forskingsprogram, Horisont 2020.

RFF Vestlandet har strategiske innretningar og støtter fleire energi- og miljøprosjekt og grøn næringsutvikling. Det er til dømes fleire prosjekt om batteriproduksjon som har fått finansiering frå RFF Vestlandet. Desse har ei direkte kopling opp mot Hordaland fylkeskommune si deltaking i eit europeisk regionalt partnerskap om utvikling av materiale for batteriproduksjon, og eit ERASMUS+ prosjekt «ALBATTTS» kor Hordaland fylkeskommune er partner og som handlar om å bygge kompetanse innan batteriproduksjon. Begge desse er omtalt i denne meldingssaka.

RFF Vestlandet har følgjande prioriterte forskningstema i 2019

- Innovasjon basert på teknologi og kompetanse innan hav- og energinæringane
- Innovasjon innan berekraftig matproduksjon og bioøkonomi
- Innovasjon i kommunal sektor

Døme på prosjekt, nettverk og andre initiativ kor Hordaland (Vestland) medverkar:

	Prosjekt	Program	Tema
1	RIGHT skills for the RIGHT future	North Sea Interreg	Kompetanse, energi og blå næringar
2	ALBATTTS – Alliance for Batteries Training and Skills	Erasmus+ Sector Skills Alliance	Kompetanse, batteriteknologi
3	AMBP - Partnership on Advanced Materials for Batteries for Electro-mobility and Energy Storage	S3 plattform	Utvikling av ein verdikjede i Europa på batteriteknologi
4	Hydrogen Valley partnerskap	S3 plattform	
5	Studietur til Orkney	Erasmus+	Fornybar energi
6	RRI2SCALE - Responsible Research and Innovation Ecosystems at Regional Scale for Intelligent Cities, Transport and Energy	Horizon 2020	Forskning, smart spesialisering, regionale fortrinn, involvering av samfunnet
7	Internasjonalt kommunenettverk	Erasmus+	Særleg miljø og klima
8	Drivers of regional economic restructuring	RFF	Omstilling
9	H2020 Helpdesk	Handlingsplan for næringsutvikling i Hordaland	Regional mobilisering til meir samarbeid i H2020
10	Horisont Vest	Norges forskingsråd	Mobilisering til medverking i H2020
11	On your bike	Erasmus+	Sykling / ungdom
12	GONST	The Nordic Green Growth R&I Programme	Grøn vekst i Norden
13	CPMR	Nettverk	Europeisk nettverk
14	Nordsjøkommisjon	Energy and Climate Group	Europeisk nettverk

15	Ascent	Interreg Nordlig Periferi Programmet	Berekraftig turisme, Trolltunga
16	Support to entrepreneurial activities in Riga planning region	EØS-midler	Entreprenørskap i kommunane

Right skills for the right future (RIGHT)

Hordaland fylkeskommune leiar eit Interregprosjekt under Nordsjøprogrammet, RIGHT. RIGHT skal syte for at regionane kan auke konkurransekrafta med fokus på framtidens industri, arbeidsmarknad og behov for kompetanse.

Prosjektet undersøker skjæringspunktet mellom funn i regionane sine smart spesialiseringsanalysar og våre tradisjonelle sterke blå- og energinæringar og trong for framtidig kompetanse for alle partnerregionane. I tillegg til dei elleve internasjonale partnerar har prosjektet eit regionalt partnerskap kor Meland (Alver) kommune, GCE Ocean Technology og NSC Seafood Innovation deltek. Europeiske partnerar er både regionar og forskingsinstitusjonar og dei samarbeider og gjennomfører pilotaktivitetar i fleire verksemdar i partnerregionane. Prosjektet har eit totalbudsjett på € 3,3 million. Prosjekt gjer ein tilleggsverdi til gjennomføring av Regional plan for kompetanse og arbeidskraft og Regional næringsplan for Hordaland ved å setje temaet i ein større kontekst.

ALBATTIS

Erasmus+ programmet, området "Sector Skills Alliance" støttar prosjekt som skaper synergjar mellom industri, utdanningssektoren og akademien. I dag er det hovudsakeleg Kina som produserer batteri og europeiske verksemdar importerer og bruker dei i bilproduksjon og i skipsverft. ALBATTIS prosjektet vil kartleggje naudsynt kompetanse som skal sørge for at Europa kan utvikle eigen batteriproduksjon til mobilitetssektoren og dermed unngå import frå oversjøiske land. Fagskolen i Hordland deltek saman med Corvus Energi AS. Prosjektet går over fire år og startar opp i januar 2020. Det europeiske partnerskapet har totalt 20 deltakarar, frå både akademien, industri og offentleg sektor. Skellefteå kommune frå Sverige leiar prosjektet. Budsjettet er på cirka € 4 millionar. Hordaland si deltaking er eksternt fullfinansiert gjennom Erasmus+.

EU-initierte partnerskap – AMBP og Hydrdogen Valley

EU har initiert arbeidsmetodikken «smart spesialisering» der europeiske regionar avklarar sine næringsstrategiar. I Noreg har Kommunal- og Moderniserings-departementet lansert ein rettleiar i «smart spesialisering»¹ Metodikken er svært aktuell når Vestland fylke skal lage framtidig nærings- eller verdiskapingsplan. Vestland deltek i to regionale partnerskap under smart spesialiseringsplattforma «S3 plattforma» til Europakommisjonen. Plattforma gjer ei ramme for samarbeid mellom regionar for å fremje investeringsprosjekt knytt til deira definerte og prioriterte satsingar.

AMBP

Vestland fylkeskommune er partner i [Partnership on Advanced Materials for Batteries for Electromobility and Energy Storage \(AMBP\)](https://www.regjeringen.no/contentassets/9cff31a9a15c457c9366c63c5aa65f42/veileder-smart-spesialisering-endelig.pdf)². Partnerskapet vart etablert i oktober 2018 som tema under S3-plattformen *Industrial Modernisation*. Det er EU-kommisjonen som har tatt initiativ til partnerskapet og det er leia av ein prosjektleiar nedsett av kommisjonen. Partnerskapet har i dag 25 partnerregionar og får jamleg nye partnerar. Partnerskapet har som ambisjon å sikre berekraftig tilgang til rå- og avanserte material frå EU sin heimemarknad og å støtte batteriproduksjon, forskning og innovasjon for å oppnå eit europeisk industrileiarskap. Partnerskapet skal jobbe med å bygge bru mellom forskning og industri innan avanserte materiale og bidra til innovasjon gjennom innovasjonsøkosystema som vil gje reduserte kostnader for- og auka bruk av rein energi og rein

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/9cff31a9a15c457c9366c63c5aa65f42/veileder-smart-spesialisering-endelig.pdf>

² <https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/batteries>

teknologi innan mobilitet. Regionalavdelinga i Hordaland fylkeskommune har tatt rolla som nasjonal koordinator der målet er å mobilisere forskings- og industriaktørane til auka samarbeid med andre europeiske aktørar. I løpet av hausten 2019 vil partnerskapet utvikle interregionale investeringsprosjekt gjennom samarbeid med næringslivet. Desse vil vere finansiert av regionale og nasjonale ordningar ved sidan av bedriftene sine eigne investeringar. Kommisjonen vil ta stilling til prosjekta og støtte prosjekt gjennom ei *topping up-modell*. Deltaking i desse prosjekta vil bli lagt fram for politisk godkjenning i Vestland fylke.

Hydrogen Valley Partnerskap

Initiativet for eit partnerskap under S3 plattformen med tema hydrogen kjem frå regionane Auvergne-Rhône-Alpes og Normandi i Frankrike, Nord Nederland og Aragón i Spania.

Målet er å medverke til ein klimanøytral økonomi. Partnerskapen skal:

- Utvikle teknologisk beredskap og kommersielle løysingar (FCH-applikasjonar³)
- Overvinne manglande tilgang på informasjon og kompetanse innan feltet hydrogen
- Legge til rette for samspel og felles investeringar mellom europeiske regionar
- Styrke verdikjeda for FCH-teknologiar via interregionalt samarbeid
- Miljøvennleg produksjon av hydrogen
- Påverke politiske avgjerdsprosessar

Initiativtakarane listar opp 4 temaområde for investeringsprosjekt:

- Produksjon av hydrogen / Lagring / Distribusjon
- Transport utan utslepp
- Hydrogen for oppvarming og kjøling
- Hydrogen som råstoff for industrien

Når det gjeld transport peikar initiativtakarane på busstransport, tog, bilar, varebilar, søppelbilar, men også maritim transport og tunge lastebilar. Vestland fylke vert representert på startsmøtet i Brussel i juni saman med Ocean Hyway Cluster i Florø.

Partnerskapet er framleis under utforming og kva rolle Hordaland fylkeskommune og seinare Vestland fylkeskommune skal ha er ikkje avklara.

Besøk Orknøyane – tema «ny fornybar energi»

I mai 2019 var ei faggruppe på Orknøyane, som del av venskapsavtalen med øygruppa, og finansiert gjennom Erasmus+. Orknøyane har satsa stort på utbygging av fornybar energi, for å bli energiuavhengige frå fastlandet, og for å auke verdiskaping i mindre lokalsamfunn, og har gode forskingsmiljø på temaet. Gruppa frå Hordaland var samansett av deltakarar frå Fagskulen og frå industri og lokalsamfunnet i Odda. Orknøyane er ein naturleg samarbeidspartnar vidare for fylkeskommunen på utviklingsoppgåver knytt til fornybar, maritim energi og hydrogen, kompetanse innanfor fornybarsektoren og lokalsamfunnsutvikling basert på fornybar energi.

RRI2SCALE

RRI2SCALE er eit EU-finansiert prosjekt under EU sitt rammeprogram for forskings- og innovasjon, Horisont 2020. Prosjektet handlar om «ansvarleg forskning og innovasjon» (Responsible Research and Innovation, RRI). Konseptet seier at offentleg sektor skal involvere samfunnet i utviklinga av innovasjonsstrategiar for å sikre at regionen tar riktige avgjerd for framtida gjennom deltaking, open tilgang og ei tettare kopling til vitenskap og etikk. Høgskulen på Vestlandet (HVL) inviterte Hordaland fylkeskommune (Vestland fylkeskommune) til å delta som partnar i dette prosjektet og Hordaland er ein av fire regionale casestudier, saman med HVL. Prosjektet skal utvikle ein kunnskapsbasert forståing for korleis RRI kan fungere på regionalt nivå, teste metode, og gjennomføre institusjonelle endringar basert på funn i prosjektet.

---

³FHC = Brenselceller og hydrogen

Det er ein tett kopling til smart spesialiseringsstrategiar og ein element i prosjektet skal også sjå framover i tid for å definere ei retning for framtidig innovasjon og teknologiutvikling. Tema i prosjektet er energi, urban mobilitet og smart cities. Prosjektet har elleve partnarar frå sju land og APRE, ein forskingsinstitusjon frå Roma leiar prosjektet. Budsjettet er € 2 mill. Hordaland fylkeskommune si deltaking er fullfinansiert gjennom ekstern finansiering/Horisont 2020.

Internasjonalt kommunenettverk

Hordaland fylkeskommune har etablert og koordinerer eit internasjonalt kommunenettverk med møte, seminar og prosjektutviklingsverkstad for kommunane i Hordaland/Vestland. Nettverket utviklar prosjekt hovudsakleg innan programområde Erasmus+, der kommunane ønskjer å løyse med anna klima- og miljøutfordringar i samarbeid med europeiske partnarar.

Drivers of regional economic restructuring

Dette er eit stort forskingsprosjekt leia av Mohn-senteret ved Høgskulen på Vestlandet. Prosjektet er finansiert med 5 millionar kroner frå RFF Vestlandet. Hovudmål er å forstå kompleksiteten i økonomisk omstilling og å identifisere og utdjupe drivarar og barrierar for fornying og oppretting av næringsveier på Vestlandet. Prosjektet skal produsere ti akademiske artiklar i refererte tidsskrifter og publisere ein kortfatta politisk anbefaling.

Prosjektleiar er blant de aller fremste innan sitt felt i Norge og har publisert fleire internasjonale artiklar. To av prosjektmedarbeidarane (Boschma og Rodrigues-Pose) står i forskingsfronten internasjonalt. Arbeidet deira har stor innflytelse bla. innan EU. Gjennom prosjektet kjem Vestlandet til å få tilgang til den aller beste ekspertise på feltet regional omstilling. Prosjektet er forankra i sentrale fagmiljø både i Rogaland og i Hordaland som lenge har arbeidet med regionale utviklingsspørsmål på Vestlandet.

H2020 Helpdesk

Det overordna målet med H2020 HelpDesk er å etablere eit nettverk med ein brei regional kontaktflate som kan bidra til at offentleg sektor, academia og næringsliv i Hordaland utviklar prosjekt innan for prioriterte temaområder i Horisont 2020 (H2020), og dermed auke tal søknader til H2020 dei gjenverande åra av programmet. Det har også vore ønskjeleg å skape meirverdi for regionen gjennom samarbeid om tema der regionen har konkurransemessige fortrinn.

Horisont Vest

Horisont Vest er eit forskings- og innovasjonsnettverk på Vestlandet, støtta av Forskringsrådet. Målet er å koordinere ein regional innsats mot H2020 programmet og mobilisere dei relevante søkerar til prosjektutvikling under Horisont 2020. H2020 Helpdesk i Hordaland er delvis finansiert gjennom Horisont Vest. Nettverket inkluderer aktørar frå offentlege styresmakter, academia og næringsliv i både Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. I tillegg inngår både Stavangerregionens Europakontor og Vest-Norges Brusselkontor i nettverkets støtteapparat. Universitetet i Stavanger leiar Horisont Vest. Nettverkets formål er å styrke deltaking i EUs Horisont 2020-program innanfor prioriterte næringsklynger på Vestlandet gjennom mobilisering og informasjonsaktivitetar, relasjonsbygging mellom aktørane, profesjonalisering av støtteapparatet og auka søknadskrivingskompetanse. Årlege handlingsplaner definerer kva for klynger nettverket skal satse på, sett i samanheng med faglige vinkling i arbeidsprogrammene. Nettverket arrangerer tematiske møteplasser for dei mest aktuelle næringane, og kople opp til nasjonale kontaktpunkter frå Forskringsrådet. Aktørar som arbeider på same tema, til dømes ein verksemd og eit forskingsmiljø kan jobbe saman for bygge sterke søkerkonstellasjonar med utgangspunkt i utfordringar frå næringane.

On your bike

«On your bike» er eit Erasmus+ prosjekt 2018-2020 for å samarbeide om utviklingsarbeid for å fremje sykling i deltakande skular og lokalmiljø. Det er forankra i Klimaplan for Hordaland, «Strategi 5b Meir sykkel, gange og kollktivtransport». Frå Hordaland deltek Langhaugen vidaregåande skule og Amalie Skram

vidaregåande skule. Prosjektet omfattar er elevutveksling og lærarsamlingar. Elevar frå Langhaugen skal delta i Mobilitetsuka 2019 og samarbeide med Fridalen skule og Gimle Ungdomsskule. Statens Vegvesen, Bergen kommune og ulike avdelingar i HFK har vore involverte i planlegginga.

Forskningsprosjektet GONST

Hordaland er plukka ut som døme i eit nordisk forskningsprosjekt «The Geography Of Nordic Sustainability Transitions». Forskningsprosjektet undersøker kva faktorar som gjer at nokre regionar ligg framfor andre i overgangen til grøn vekst i Norden. Fylkeskommunen er bidragsytar inn i prosjektet i lag med næringsaktørar i fylket, som er plukka ut grunna veksten innanfor miljøvenlege løysingar i maritim sektor.

Conference of Peripheral and Maritime Regions (CPMR)

CPMR er ein europeisk interesse- og lobbyorganisasjon som inkluderer 160 kystperifere regionar frå 28 europeiske land. Organisasjonen blei etablert i 1973, og representerer i dag om lag 200 millionar innbyggjarar. Føremålet med organisasjonen er å få regionane i Europa til å samarbeide for å sikre at EU-institusjonar og nasjonale regjeringar tar omsyn til og lyttar til regionane sine interesser og synspunkt på konkrete politikkområde og i politiske saker. CPMR følgjer særleg opp regional-, transport- og maritimpolitikken til EU, men energi og miljø, naboskap, migrasjon og utvikling er også viktige satsingsområde.

Nordsjøkommisjon

CPMR er ein paraplyorganisasjon med seks geografiske kommisjonar. Ein av desse er Nordsjøkommisjonen (NSC). NSC blei etablert i 1989 som ein arena for regionar rundt Nordsjøen for å samordne interesser, utveksle erfaringar og utvikle politikk. NSC jobbar aktivt med lobbyaktivitetar mot EU.

NSC består av 32 medlemsregionar frå Skottland, England, Belgia, Nederland, Tyskland, Danmark, Sverige og Noreg. Til saman deltek 11 norske fylkeskommunar i NSC. Arbeidet i Nordsjøkommisjonen vert styrt av strategidokumentet North Sea Region 2020. Strategien vert operasjonalisert gjennom arbeid i dei 4 tematiske arbeidsgruppene: Klima og energi, Marine ressursar, Smarte regionar og Transport. Gruppene arbeider med politikktutforming, prosjektutvikling og utveksling av kunnskap og er ein viktig politisk arena som også gir gode høve for fagleg samarbeid.

Nordsjøkommisjonen si «Arbeidsgruppe for energi og klimaendringar» har 2-3 møter per år. Hordaland fylkeskommune deltar på dei fleste møta med ein politikar og ein administrativ representant. Siste året har mange aspekt rundt produksjon og bruk av hydrogen vore sentralt på gruppemøta. Andre fornybare energikjelder som t.d. havvind og energioverføring mellom landa har også vore tema. Dette er tema av interesse for næringslivet og styresmakter på Vestlandet. Hordaland fylkeskommune har invitert denne arbeidsgruppa til møte i Vestland primo 2020 for å dele våre erfaringar.

ASCENT

Ascent er eit 3-årig prosjekt finansiert gjennom Nordisk Periferi og Arktis (NPA) programmet 2014-2019 som er ein del av Interreg IV B.

I 2016 gjekk fem regionar (Irland, Nord-Irland, Island, Finland og Noreg) saman for å finne felles løysingar for vakre, men sårbare naturområde der auken av besøkande var i ferd med å gjere stor skade på sensitiv natur. Til saman 7 lokasjonar var med i prosjektet, som alle var område der talet på turistar har auka sterkt i seinare år. Naturen har blitt skadelidande, og dårlege tilhøve for dei besøkande førte til ein auke i talet på ulukker og uheldige hendingar med personskade og i verste fall død som resultat. Hordaland fylkeskommune blei med prosjektet med stien til Trolltunga som case. Stien frå Skjeggedal til Trolltunga ligg i randsonen av Hardangervidda nasjonalpark, og trafikken til det ikoniske utkikkspunktet har auka frå 900 i 2009 til 88 000 i 2018. Stien var ikkje dimensjonert for ein slik bruk, det er ingen toalett langs stien og det oppstod slitasje på naturen samt ei forsøpling av området. Talet på redningsaksjonar auka til 40 ila nokre korte sommarmånader, til stor plage for dei lokale Røde Kors-frivillige. Gjennom ASCENT har ein auka kompetansen for stibygging for dei tilsette i Odda kommune (seinare Trolltunga AS), fått laga ein

risikoanalyse og besøksstrategi og testa ordning med fjellvakter i området. Resultatet er at stien er utbetra, talet på redningsaksjonar er sterkt redusert og forsøplinga er sterkt redusert. Planverket som er laga gjennom ASCENT vil setje Trolltunga AS i stand til å søkje om status som Nasjonal Turiststi hos Miljøverndirektoratet, noko som utløyser økonomisk støtte til vidare tiltak, vidare kompetansepåfyll og eit nasjonalt nettverk av tilsvarande reisemål.

EØS-midlane: “Support to entrepreneurial activities in Riga planning region” 2020-23

Prosjektet er eit samarbeid for å styrke satsinga på entreprenørskapsopplæringa i Riga-regionen, spesielt i mindre kommunar. Fylkeskommunen vil ta fleire kommunar frå Hordaland/Vestland med i prosjektet. Aktivitetar vil styrke regionale servicesentre «Strengthening regional business support centres» og etablere regionale mentoraktivitetar for ungdom «Regional youth mentoring activities» og så implementere regionspesifikke løysingar basert på erfaringar og læring i prosjektet «Implementation of region-specific solutions»